

Научен секретар

МУ - Плевен

Вх. №

НС-22/01.02.2021

Становище

от

Доц. Д-р Петър Милчев Петров, дмн

Катедра по психиатрия и медицинска психология при
Медицински университет "Проф. д-р Параскев Стоянов"-гр. Варна

Във връзка със Заповед на Ректора на Медицински университет Плевен №2865 от 01.12.2020 година, на основание ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ, чл.45 ал.1 и 2 от Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет – Плевен, Решение на Академичния съвет (Протокол №32 от 30.11.2020 г.) и протокол № 1 от заседание на Научното Жури.

Относно: Конкурс за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина и научната специалност „Психиатрия” на д-р Людмил Здравков Тумбев

Тема на дисертационния труд: „Психопатологичен профил на лицата обвинени в сексуално посегателство върху личността, в съответствие с чл.149 – чл.157 от раздел разврат на наказателния кодекс на република България“.

Научен ръководител: Доц. д-р Мая Стоименова-Попова, дм

Сексуалните посегателства заемат значителен дял от престъпленията против личността. Законите дефиниции за сексуалните престъпления се различават в отделните държави. Всъщност, сексуалните престъпления са онези, дефинирани като такива от действащия закон в конкретна държава или култура. Личностните характеристики на сексуалния насилник и свързаните с тях аспекти на психичното му функциониране като мотивация, емоции, дезинхибиция, дефицити или ограничения в самоконтрола, както и на екзекутивните функции и саморегулацията са от критично значение за разбиране природата на сексуалните престъпления.

Сексуалното насилие се дефинира като всеки нежелан сексуален акт или опит за реализиране на такъв. Освен това то включва и нежелани коментари или действия със сексуален характер, насочени срещу друг човек и използващи принуда, независимо от връзката с жертвата, и конкретните обстоятелства, които не се изчерпват единствено в рамките на дома или служебното място. Принудата може да обхване целия спектър от вербална до физическа агресия.

Направени проучвания у нас сочат, че около 4% от пълнолетните българки са били обект на изнасилване. Разбира се, трябва да се има предвид, че скритите жертви на сексуално насилие са поне 2 или 3 пъти повече. Създаването на пълна и точна статистика на сексуалните престъпления е предизвикателство. Трябва да се има предвид, че цифрите не отразяват непременно действителния брой на насилствените сексуални актове. По-скоро показват до каква степен такива престъпления са съобщени и регистрирани от полицията.

Има множество теории, които се опитват да обяснят причините и рисковете фактори за проява на поведение на сексуално насилие – биологични, когнитивни, поведенчески, като нито една от тях не може да обедини всички фактори водещи до подобно поведение. Няма прост отговор на въпроса защо хората извършват сексуални престъпления. Проблемът със сексуалното насилие е твърде сложен, за да се припише единствено на една единствена теория. Мултифакторните теории дават по-добра представа за причините за сексуалното насилие.

Литературният обзор е задълбочен и отразява различни аспекти, както по отношение на критериите за сексуално насилие, разпространеност, типология на сексуалните престъпници, рискови фактори, така и по отношение на връзката между половите престъпления и психичните разстройства. Разгледани са подробно основните теории за извършване на сексуални престъпления, включващи убеждения, нагласи и мотивация на сексуалния агресор, като именно те се опитват да формират профила на лицата извършващи сексуални посегателства върху личността.

Целта и задачите на изследването са формулирани точно и ясно. Изследвания контингент включва 189 лица обвинени за извършители на полови престъпления и станали обект на съдебно-психиатрична оценка за периода Януари 2010 – Декември 2019 година на територията на Централна Северна България.

Оценката на извадката е проведена с познати инструменти оценяващи широк диапазон от личностови характеристики и нагласи. Включена е и социо-демографска информация, сексуална анамнеза, данни за преживяно насилие в детството, както и ретроспективно проучване на наличната медицинска документация. Оценките са извършени психиатър и клиничен психолог според спецификите на инструмента. Приложените методи за статистическа обработка на данните са добре познати и утвърдени – включват параметрични и непараметрични анализи, регресионни модели и тест на Kaplan-Maier.

Получените резултати са представени последователно заедно с последващите обсъждания. Представените таблици и графики улесняват възприемането на обработените данни.

Анализът на получените резултати подкрепя данните от някои проведени в света проучвания, като силното преобладаване на мъжкия пол в изследваната популация на сексуални насилници (в конкретното изследване 100%), младата възраст (в конкретното изследване 70% под 40 години), с нисък образователен ценз и липса на работа,

необвързани, поради невъзможност за установяване на близка емоционална връзка (неженени, разведени или вдовци), хетеросексуални. От друга страна в представената извадка процентът на преживелите физическо и емоционално насилие в детството е нисък (26%), в сравнение с други изследвания, където той достига до 70%.

Като цяло данните от проведеното изследване потвърждават данните от много други изследвания, че няма еднозначно установен тип сексуален насилник, чието поведение да се определя от едни и същи фактори или да е носител на точно определени характеристики. Групата на сексуалните престъпници притежава някои общи белези, но е изключително хетерогенна по своята същност.

При настоящото изследване са установени корелации между извършването на полови престъпления и наличието на психична болест (личностово разстройство, злоупотреба с ПАВ и алкохол, лека умствена изостаналост).

След обработката на всички данни са оформени рискови и протективни фактори за извършване на сексуално насилие.

Направени са 9 извода, които отговарят на поставените цел и задачи, изведени са от резултатите и обсъждането и са представени ясно и точно.

Изведени са 11 приноса, от които 3 са оригинални теоретични, 4 са с потвърдителен характер и 4 са с предимно практическа насоченост.

Представеният дисертационен труд съдържа 166 страници, разпределени в 5 глави и включващи 4 таблици и 49 фигури. Цитирани са 225 литературни източници, 3 от които на кирилица и 222 – на латиница. Дисертационният труд е структуриран съобразно възприетата схема: съдържание, въведение, литературен обзор, цели и задачи, дизайн на проучването, методи, резултати, обсъждане, изводи и приноси, заключение и завършва с книгопис.

В заключение: Представения от д-р Людмил Тумбев дисертационен труд на тема “ Психопатологичен профил на лицата обвинени в сексуално посегателство върху личността, в съответствие с чл.149 – чл.157 от раздел разврат на наказателния кодекс на република България ” се основава на задълбочено литературно проучване и изследователски подход. Проучването е проведено коректно и с подходящи инструменти. Направените изводи са коректни и отговарят на поставената цел. Настоящият труд напълно съответства на всички критерии за придобиване на образователна и научна степен “доктор” според Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет – Плевен. В тази връзка убедено давам своята положителна оценка и препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да гласува положително за присъждането на образователна и научна степен “доктор” по медицина на д-р Людмил Здравков Тумбев.

гр. Варна
28.01.2021

Изготвил становището:

Доц. д-р Петър Петров, *дмн*